

Тавзеҳот
оид ба самтҳои асосии сиёсати буҷети давлатии
Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2018 ва шарҳи
мухтасари дурнамои нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ
барои солҳои 2019-2020

Буҷети давлатии миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2020 дар асоси муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», кодексҳои андоз ва гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, фармоиши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 январи соли 2017, №2-ф ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 июли соли 2017, №348 «Дар бораи дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018 – 2020» таҳия гардидааст.

Буҷети давлатӣ аз рӯи ҳамаи манбаъҳои даромад аз ҷумла: даромадҳои андозӣ ва ғайриандозӣ, грантҳо барои дастгирии буҷет, грантҳо ва қарзҳо барои амалӣ намудани лоиҳаҳои муштаракӣ сармоягузорӣ, қарзҳои дигари давлатӣ ва маблағҳои махсуси муассисаю ташкилотҳои буҷетӣ ташаккул ёфтааст.

I. Самтҳои асосии сиёсати буҷети давлатӣ

Мавриди таҳияи буҷети давлатӣ пеш аз ҳама ҳадафҳои афзалиятноки дар Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 декабри соли 2016 зикршуда, дастуру супоришҳо аз воҳӯриҳояшон бо намояндагони аҳли ҷомеа ва он вазифаҳое, ки аз рӯи стратегия ва барномаҳои миллӣ, Стратегияи идоракунии молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2009-2018, дигар қарору барномаҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, пешниҳодҳои аъзои Маҷлиси миллӣ ва вакилони Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дархостҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба инобат гирифта шудааст.

Дар баробари ин, мавриди таҳияи нишондиҳандаҳои даромад ва харочоти буҷет таъсири эҳтимолии омилҳои беруна ба иқтисодиёти миллӣ, аз қабилӣ ноустувории вазъи иқтисодӣ дар кишварҳои асосии шарикони тижоратӣ, номуътадилиҳои нархи молу ашёи асосӣ (нафт, нахи пахта, тилло, алюминийи аввалия) дар бозорҳои ҷаҳонӣ, ки тайи солҳои 2015 - 2017 бевосита боиси коҳишҳои як қатор нишондиҳандаҳои макроиқтисодии кишварамон, аз ҷумла суръати рушди воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ, гардиши савдои хоричӣ, хизматрасониҳои пулакӣ ба аҳоли, беқурбшавии пули миллӣ нисбати асъорҳои дигар ва даромади буҷети давлатӣ гардидаанд, низ ба инобат гирифта шудааст.

Сиёсати буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи миёнамуҳлат ба мақсади дар амал татбиқ намудани сиёсати иҷтимоию иқтисодии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти кишвар ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, амалӣ намудани афзалиятҳои муҳими стратегияи

давлатӣ, аз ҷумла таъмини истиқлолияти энергетикӣ, раҳиҳои кишвар аз бунбасти коммуникатсионӣ, бехатарии озуқаворӣ, таъмини ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва суръат бахшидан ба рушди иқтисодиёт равона гардида, пеш аз ҳама аз самтҳои зерин иборат мебошад:

- таъмини рушди устувори нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ: афзоиши Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ тавассути таъмин намудани рушди иқтисодиёт, самаранокии фаъолияти корхонаҳои саноатӣ, хоҷагиҳои кишоварзӣ, рушди соҳаҳои энергетика, хизматрасонӣ, дастгирии соҳибкории хурду миёна, нақлиёт ва коммуникатсия;

- дуруст ба роҳ мондани маъмурикунонии андоз, васеъ намудани заминаи андозбандӣ, кам кардани бақияпулиҳои андоз ва роҳ надодан ба пайдо гардидани бақияпулиҳои нави андоз;

- суръат бахшидан ва идома додани ислоҳот дар самтҳои идоракунии самараноки молияи давлатӣ;

- таъмини рушди устувори бозори молиявӣ бо мақсади ҷалб намудани сармоягузориҳои ватанию хориҷӣ ва фароҳам овардани шароити мусоид барои соҳибкории хурду миёна;

- дар сатҳи муътадил нигоҳ доштани қарзҳои берунӣ ва хизматрасонии саривақтии онҳо;

- таъмини сиёсати дохилию берунӣ давлатӣ, фаъолияти самараноки мақомоти иҷроияи марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ;

- таъмини амнияти миллӣ ва бехатарии кишвар.

II. Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ

Тайи солҳои 2015-2017 эҳтимолияти таъсири омилҳои беруна ба иқтисодиёти кишварамон, аз ҷумла ноустувории вазъи сиёсӣ иқтисодӣ дар кишварҳои шарикони асосии савдо, коҳишёбии нархи ашёи хом дар бозори ҷаҳонӣ, коҳишёбии гардиши савдои хориҷӣ, инчунин дигар омилҳо таъсири бевоситаи манфии худро ба иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон расониданд.

Дурнамои даромадҳои бучети давлатӣ аз рӯи тамоюли рушди иқтисодию иҷтимоии кишвар дар солҳои охир, аз ҷумла нимсолаи якуми соли 2017 ва дигар омилҳои ба иқтисодиёти кишвар таъсиррасонанда таҳия гардида, дар он афзоиши сатҳи ҷамъоварии даромадҳо ва ҷалби маблағҳои бақияпулиҳои андоз ба инобат гирифта шудаанд.

Дар натиҷаи таъсири ин омилҳо суръати рушди воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ дар солҳои 2015 нисбат ба соли 2014 ба андозаи 0,7 банди фоиз коҳиш ёфта, дар соли 2016 нисбати соли 2015 ба андозаи 0,9 банди фоиз зиёд гардид.

Дар соли 2017 бошад суръати рушди воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ тамоюли коҳишёбиро касб намуда, дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ ба 6,0 фоиз баробар гардидааст, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ба андозаи 0,6 банди фоиз кам мебошад. Рушд дар соҳаҳои саноат 21,3 фоиз, кишоварзӣ 6,4

фоиз, гардиши савдои чакана 3,6 фоиз таъмин гардида, аммо сохтмон - 17,2 фоиз кам гардидааст.

Мутаассифона, дар нимсолаи соли 2017 нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта гардиши савдои хориҷӣ 12,1 фоиз, аз ҷумла воридот 16,9 фоиз, қурби пули миллӣ нисбат ба 1 доллари ИМА 6,3 фоиз коҳиш ёфт, ки ин хавфҳои фискалиро зиёд менамояд.

Таъсири омилҳои зикргардида мавриди таҳияи нишондиҳандаҳои Бюҷети давлатӣ барои солҳои 2018-2020 ба инобат гирифта шудааст.

Мавриди таҳияи бюҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2018 ҳаҷми Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ аз рӯи афзоиши воқеӣ ба андозаи 7,0 фоиз ба маблағи 66,8 млрд сомонӣ, индекси дефлятори Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ – 103,0 фоиз, меъёри таваррум –7,0 фоиз ва қурби миёнаи солонаи пули миллӣ нисбат ба 1 доллари амрикоӣ 9,0 сомонӣ дар асоси дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба инобат гирифта шудааст.

Ҳаҷми гардиши савдои хориҷӣ ба 4275,9 млн.доллари ИМА, аз ҷумла содирот 1156,0 млн.доллари ИМА ва воридот бошад 3119,9 млн.доллари ИМА баробар гардидааст.

Тарози савдо манфӣ буда, барзиёдии воридот нисбат ба содирот 2,7 баробарро ташкил медиҳад.

III. Самтҳои асосии даромади бюҷети давлатӣ

Дурнамои даромади бюҷети давлатӣ пеш аз ҳама дар асоси кодексҳои андоз ва гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатӣ», «Дар бораи дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба бюҷет» ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки воридоти андозӣ ва ғайриандозиро ба танзим медиҳанд, муайян гардида, аз рӯи тамоюли рушди иқтисодию иҷтимоии кишвар дар солҳои охир, аз ҷумла нимсолаи аввали соли 2017 ва эҳтимолияти таъсири омилҳои беруна ба иқтисодиёти кишварамон, аз ҷумла ноустувории вазъи сиёсӣ иқтисодӣ дар кишварҳои шарикони асосии савдо, коҳишёбии гардиши савдои хориҷӣ ва дигар омилҳои ба иқтисодиёти кишвар таъсиррасонанда таҳия гардида, дар он афзоиши сатҳи ҷамъоварии даромадҳо ва ҷалби маблағҳои бақияпулиҳои андоз ба инобат гирифта шудаанд.

Самтҳои асосии сиёсати андоз дар соли оянда пеш аз ҳама ба таъмин намудани рушди иқтисодиёт, самаранокии фаъолияти корхонаҳои саноатӣ, хоҷагиҳои кишоварзӣ, хизматрасонӣ барои дастгирии соҳибкорони хурду миёна, бахши хусусӣ ва аз байн бурдани ҳар гуна монеаҳо, инчунин васеъ намудани манбаҳои андозбандӣ ва роҳ надодан ба пайдо гардидани бақияпулиҳои нави андоз ва кам намудани бақияпулиҳои мавҷудаи андоз ба бюҷет равона карда мешавад.

Ҳаҷми умумии даромади Бюҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2018 ба маблағи 21003,1 млн сомонӣ ё 31,4 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба бюҷети соли 2017 ба андозаи 7,3 фоиз ё 1434,5 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Даромадҳои андозию ғайриандозии буҷети давлатӣ бо дарназардошти грантҳо барои дастгирии буҷет дар соли 2018 ба маблағи 16172,7 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки он нисбат ба буҷети соли 2017 ба маблағи 1468,6 млн сомонӣ ё 10,0 фоиз зиёд мебошад. Таркиби сохтори буҷет аз ҳисоби сарчашмаҳои зерин пешбинӣ гардидааст:

- воридоти андозҳо ва пардохтҳои ғайриандозии дохилӣ - 10965,0 млн сомонӣ бо афзоиши 1130,0 млн сомонӣ, ё ин ки 67,8 фоизи даромад;
- воридоти пардохтҳои гумрукӣ - 4802,7 млн сомонӣ бо афзоиши 300,0 млн сомонӣ, ё ин ки 29,7 фоизи даромад;
- грантҳо барои дастгирии буҷет - 405,0 млн сомонӣ, бо афзоиши 38,6 млн сомонӣ, ё ин ки 2,5 фоизи даромадро ташкил медиҳад.

Ҳиссаи даромадҳои дохилӣ (Кумитаи андоз, вазоратҳои молия, корҳои дохилӣ) дар даромадҳои андозию ғайриандозии бе грантҳо барои дастгирии буҷети давлатӣ барои соли 2018 (10965,0 млн сомонӣ) ба 69,5 фоизи даромади буҷетро ташкил дода.

Ҳиссаи Хадамоти гумрук дар даромадҳои андозию ғайриандозии бе грантҳо барои дастгирии буҷети давлатӣ барои соли 2018 ба 30,5 фоиз ё 4802,7 млн сомонӣ баробар буда, вазни қисми ин даромадҳо нисбат ба буҷети соли 2017 ба андозаи 0,2 банди фоиз кам мебошад. Аз рӯи ҳаҷми даромадҳо бошад дар соли 2018 афзоиш нисбат ба буҷети соли 2017 – 300,0 млн сомониро ташкил медиҳад.

Даромадҳои андозию ғайриандозии буҷети давлатӣ барои соли 2018 аз рӯи манбаъҳои андозбандӣ бо тариқи зайл ташаккул ёфтааст.

Воридоти андоз аз даромад аз рӯи ҳисоботҳои оморӣ оид ба музди меҳнат ба ҳар як корманди соҳаҳои иқтисодии ҷумҳурӣ аз рӯи 1075 сомонӣ дар як

моҳ ба ҳисоб гирифта шуда, дурнамои он дар соли 2018 бо назардошти андоз дар манбаи пардохт ба маблағи 1796,2 млн.сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Андози иҷтимоӣ аз ҳисоби корхонаҳои ғайрибучетӣ дар асоси ҳисобот ва маълумотҳои Агентии оморӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар манбаҳои андозбандишаванда ба маблағи 1682,0 млн.сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Дурнамои воридоти андоз аз арзиши иловашудаи дохилӣ бо дарназардошти афзоиши вақеи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ, тағйирёбии қурби пули миллӣ нисбат ба асъори хоричӣ ва имтиёзҳои андозии амалкунанда аз рӯи ҳаҷми таҳвили мол (корҳо ва хизматрасониҳо), ғайр аз молҳои содиротие, ки бо меъёри сифр андозбандӣ мешаванд ва аз пардохти андоз аз арзиши иловашуда озод мебошанд, дар ҳаҷми 2632,4 млн.сомонӣ пешбинӣ карда шуда, нисбат ба соли 2017 ба маблағи 500,0 млн.сомонӣ ё 23,0 фоиз зиёд мебошад.

Дурнамои андозии аксизии дохилӣ ба маблағи 179,6 млн.сомонӣ муайян карда шуда, нисбат ба соли 2017 ба маблағи 27,0 млн.сомонӣ ё 18,0 фоиз зиёд буда, воридоти он асосан аз ҳисоби ширкатҳои мобилӣ, спирти этилӣ, арақ ва маҳсулоти тамоқу мебошад.

Андоз аз маҳсулоти коркард ба маблағи 11,0 млн.сомонӣ аз рӯи истеҳсоли алюминияи аввалия (168,8 ҳаз.тонн) бо меъёри 65 сомонӣ ва андоз аз фурӯши алюминийи аввалия аз рӯи истеҳсоли 15,0 ҳаз. тон. бо нархи миёнаи 2130,0 доллари амрикоӣ ба 1 тонна бо меъёри 3 фоиз ба маблағи 8,6 млн.сомонӣ муайян карда шудааст.

Воридоти роялти барои об ба маблағи 50,8 млн.сомонӣ аз рӯи ҳаҷми қувваи барқи андозбандишавандаи “Барқи Тоҷик” ва АООТ “Сангтӯда-1” муайян карда шудааст.

Воридоти андоз аз истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард ба бучети ҷумҳуриявӣ дар доираи нақшаи соли 2017 пешбини карда шудааст.

Воридоти пардохтҳои гумрукӣ дар соли 2018 дар асоси Дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиктисодӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 июли соли 2017 таҳти №348 “Дар бораи дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиктисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2020” тасдиқ гардидаанд, ба маблағи 4802,7 млн.сомонӣ ё ба андозаи 6,7 фоиз пешбинӣ карда шуда, нисбат ба нақшаи тасдиқшудаи соли 2017 ба маблағи 300,0 млн.сомонӣ зиёд мебошад.

Дар асоси қарори болозикр дурнамои андоз аз арзиши иловашудаи берунӣ ба маблағи 3632,8 млн.сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки нисбат ба соли 2017 ба андозаи 7,4 фоиз, ё ин ки ба маблағи 249,9 млн.сомонӣ зиёд мебошад. Воридоти аксизҳо (берунӣ) аз молҳои зериаксизии воридшаванда ба маблағи 260,0 млн.сомонӣ ҳисоб карда шуда, нисбати ба соли 2017 ба маблағи 5,0 млн.сомонӣ зиёд мебошад. Дурнамои бочҳои гумрукӣ ба маблағи 842,8 млн.сомонӣ (аз он ҷумла бочи содироти барои нахи пахта 129,3 млн.сомонӣ)

пешбинӣ карда шудааст, ки нисбат ба соли 2017 ба маблағи 42,1 млн. сомонӣ ё 5,3 фоиз зиёд буда, аз ҳаҷми молҳои воридотӣ, содиротӣ ва арзиши гумрукии молҳо вобастагӣ дорад.

Дар маҷмӯъ афзоиши даромадҳо нисбат ба нақшаи соли 2017 асосан аз ҳисоби андозҳои зерин ташаккул хоҳад ёфт:

- андоз аз арзиши иловашудаи дохилӣ - 500,0 млн.сомонӣ;
- андоз барои захираҳои табиӣ - 118,8 млн.сомонӣ;
- андоз аз даромад - 163,1 млн.сомонӣ;
- андоз аз Ҷоида - 279,1 млн.сомонӣ;
- андози иҷтимоӣ - 61,8 млн. сомонӣ;
- низоми махсуси андозбандӣ - 28,6 млн.сомонӣ;
- андоз аз молу мулкҳои ғайриманқул - 40,3 млн.сомонӣ;
- аксизҳои дохилӣ - 27,0 млн.сомонӣ;
- дигар - 211,3 млн.сомонӣ;

Ҳамзамон бо мақсади хизматрасонии қарзи беруна аз рӯи қоғазҳои қимматноки давлатӣ (Евробондҳо) дар қисми даромади Буҷети давлатӣ аз ҳисоби андоз аз истифодабарандагонии роҳҳои автомобилгард 360,0 сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

IV. Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ

Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ барои соли 2018 пеш аз ҳама ба мақсади рушди иқтисодии ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ, таъмини беҳатарии давлат ва беҳатарии озӯқаворӣ, баланд бардоштани сифати таълиму хизматрасонӣ, беҳтар гардонидани саломатии аҳоли, рушди соҳаҳои иҷтимоии давлат, аз ҷумла маблағгузорию соҳаҳои маориф, тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоии аҳоли, мақомоти идоракунӣ, нақлиёт, энергетика ва кишоварзӣ равона карда мешаванд.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ барои соли 2018 аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ ба маблағи 21337,4 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки нисбат ба Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ 31,9 фоизро ташкил дода, нисбати буҷети соли 2017 ба маблағи 1474,2 млн сомонӣ зиёд мебошад.

V. Хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ

Сиёсати иҷтимоии буҷети давлатӣ барои соли 2018 асосан барои таъмини пурраи уҳдадорӣҳои давлат дар самти ҳифзи иҷтимоии аҳоли, аз ҷумла музди меҳнати кормандони муассисаю ташкилотҳои буҷетӣ, нафақа, пардохтҳои идрорпулӣ, чубронпулӣ, кӯмакпулии иҷтимоӣ ва мустаҳкам намудани заминаи моддию техникаи муассисаю ташкилотҳои соҳаҳои иҷтимоӣ ва идома додани ислохотҳо равона карда мешавад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ дар соли 2018 ба 9420,6 млн сомонӣ баробар буда, афзоиши он нисбат ба буҷети соли 2017-ум 327,3 млн сомонӣ ё ба 44,2 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатиро ташкил медиҳад.

Барои маблағгузори соҳаҳои иҷтимоӣ аз ҳисоби хароҷоти ҷорӣ буҷети давлатӣ 8207,3 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки он ба 49,4 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти ҷорӣ буҷети давлатӣ баробар мебошад.

Дар ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ маблағҳои махсус 1037,1 млн сомонӣ ва маблағҳои грантию қарзӣ 176,2 млн сомониро ташкил медиҳад.

Соҳаи Маориф

Дар ҷумҳурӣ муассисаҳои таълимии томактабӣ, таҳсилоти умумӣ (мактабҳои ибтидоӣ, асосӣ, миёнаи умумӣ), таҳсилоти ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, таҳсилоти иловагӣ, махсус ва муассисаҳои таълимии дигаре, ки раванди таълиму тарбияро амалӣ мегардонанд, фаъолият менамоянд.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2018 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи маориф ба маблағи 3863,1 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ин нисбат ба соли 2017 – 282,1 млн сомонӣ ё ин, ки 7,9 фоиз афзоиш ёфта, 18,1 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 5,8 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Дар ҳаҷми умумии маблағҳои пешбинишуда маблағҳои махсуси муассисаҳои таълимӣ – 653,5 млн сомонӣ ва маблағҳои грантӣ ва қарзӣ – 93,9 млн. сомониро ташкил медиҳанд.

Буҷети соҳаи маориф дар соли 2018, аз рӯи афзалиятҳои соҳа, яъне рушди таҳсилоти томактабӣ ва рафти ислоҳоти маблағгузори он, рушди низоми такмили ихтисос, мучаҳҳазгардонии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ бо таҷҳизоту лавозимоти таълимӣ таҳия гардида, барои баланд бардоштани сифати таълиму тарбия дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот ва омода намудани шароити мусоид барои таҳсил мусоидат хоҳад намуд, аз ҷумла барои нигоҳдории:

Зинаҳои таҳсилот	Шумораи муассисаҳо (адад)	Шумораи кӯдакон/ хонандагон/ донишҷӯён (нафар)	Шумораи қормандон, омӯзгорон, мураббӣён (нафар)	Маблағҳои раवонагардида ба ин самт (млн. сомонӣ)	Афзоиш нисбати соли 2017 (%)
Таҳсилоти томактабӣ	487	52271	15232	241,2	19,5

Таҳсилоти умумӣ	3771	1807252	197965	2338,0	12,6
Таҳсилоти ибтидоии касбӣ	60	21270	6467	63,1	6,0
Таҳсилоти миёнаи касбӣ	58	44645	3170	146,8	4,7
Таҳсилоти олии касбӣ	32	160343	16555	606,1	- 2,3
Муассисаҳои дигар	647		7642	467,9	7,0
Ҳамагӣ:	5085	2085781	247031	3863,1	7,9

Дар баробари ин, дар соли оянда барои:

- додани қарзҳои имтиёзнок бо мақсади баланд бардоштани ҳифзи иҷтимоии мутахассисони ҷавон – 2,0 млн сомонӣ;
- чопи китобҳои дарсӣ – 35,4 млн сомонӣ;
- тайёр намудани мутахассисони баландихтисос дар хориҷи кишвар аз ҳисоби Фонди махсуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон – 7,2 млн. сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Барои истифодабарии самаранок ва мақсадноки маблағҳои бучетӣ, меъёрҳои ҳадди ақалии маблағгузорӣ ба сари ҳар як хонанда ва ҳар як мактабро бо дарназардошти афзоиши ҳаҷми бучети давлатӣ зиёд намуда, аз рӯи он ҳамаи мактабҳои таҳсилоти умумии 68 шаҳру ноҳия ба маблағгузориҳои меъёрӣ (сарикасӣ) пурра гузаштанд. Барои ин мақсад, дар бучети давлатии соли 2018 ба маблағи 2048,9 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба соли 2017-ум 115,3 млн сомонӣ ё 5,9 фоиз зиёд мебошад.

Инчунин, дар доираи маблағҳои пешбинишудаи бучети соҳа таъмини иҷроии барномаҳои соҳавии бо қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардида, аз ҷумла Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2020, Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015 – 2020, Барномаи давлатии тайёр намудани мутахассисони дорои таҳсилоти олии касбӣ барои солҳои 2016 – 2020, Барномаи рушди таълими калонсолони Тоҷикистон барои солҳои 2016 – 2020, Барномаи давлатии дарёфт ва рушди истеъдодҳо барои солҳои 2015 – 2020 ва дигар барномаҳо пешбини шудааст.

Соҳаи тандурустӣ

Соҳаи тандурустӣ низ самти афзалиятноки сиёсати иҷтимоии давлат ба ҳисоб рафта, ҳарчотро соҳа дар соли 2018 аз рӯи низоми амалкунанда ба нақша гирифта шуда, баҳри таъмини афзалиятҳои аввалиндараҷаи соҳа, аз ҷумла пешгирӣ, ташхис ва табобати саривақтии бемории сил, вараҷа, диабетӣ қанд, бемории саратон ва гепатит, бо маводҳои иммуносупрессантӣ таъмин намудани беморони пайвандсозии гурда дар марҳилаи баъдичарроҳӣ, таъмини ҳомиладорон ҷиҳати пешгирӣ аз бемории ВИЧ/СПИД бо тестҳои очилӣ, барои

харидорӣ намудани вакцинаҳо чихати эмгузаронии аҳоли, таъмини марказҳои хун бо халтаҷаҳои хунгирӣ ва реактивҳо, инчунин таҳкими заминаи моддию техникий муассисаҳои табобатӣ профилактикӣ равона карда шуда, барои беҳтар гардонидани саломатии аҳоли ва рушди муассисаҳои табобатӣ мусоидат менамояд.

Дар ин робита, дар бучети давлатӣ барои соли 2018 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи тандурустӣ аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ 1550,9 млн сомониро ташкил медиҳад, ки он нисбат ба бучети соли 2017 – 110,1 млн сомонӣ ё 7,6 ҷузъ афзоиш ёфта 7,3 ҷузъи ҳаҷми умумии хароҷоти бучети давлатӣ ва 2,3 ҷузъи Маҷмуи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Аз ҷумла, бевосита барои нигоҳдорӣ ва фаъолияти 391 беморхона бо теъдоди 58138,25 воҳиди корӣ – 802,5 млн сомонӣ, барои 2595 дармонгоҳ бо теъдоди 40002,25 воҳиди корӣ – 419,8 млн сомонӣ, барои 315 муассисаи ҳифзи сиҳатии аҳоли бо теъдоди 8256,25 воҳиди корӣ – 124,4 млн сомонӣ ва 37 муассисаи дигари соҳаи тандурустӣ бо теъдоди 1390,5 воҳиди корӣ – 204,2 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Дар лоиҳаи бучети давлатӣ барои соли 2018 барои пардохти музди меҳнати кормандони соҳаи тандурустӣ 933,5 млн сомонӣ ва ҳиссачудокуниҳои андозӣ 226,6 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Сохтори хароҷот аз рӯи гуруҳбандии вазифавӣ

Бо мақсади таъмини афзалиятҳои аввалиндараҷаи соҳа дар лоиҳаи буҷети давлатӣ барои соли 2018, аз ҷумла ҷиҳати эмгузаронии аҳоли барои харидорӣ намудани ваксинаҳо – 11,0 млн сомонӣ, барои харидории инсулин ҷиҳати таъмини беморони гирифтори касалии диабети қанд - 4,0 млн сомонӣ, барои таъмини марказҳои хун бо ҳалтачаҳои хунгирӣ ва реактивҳо 3,7 млн сомонӣ, бо маводҳои иммуносупрессантӣ таъмини беморони пайвандсозии гурда 3,5 млн сомонӣ, харидории доруворӣ барои беморони сил - 3,3 млн сомонӣ, бемории гепатит – 500,0 ҳазор сомонӣ, барои муолиҷаи бемории саратон (кимиёдармонӣ) – 600,0 ҳазор сомонӣ, таъмини ҳомиладорон ҷиҳати пешгирӣ аз бемории ВИЧ/СПИД барои харидани маводи ташхисӣ (тестҳо) 1250,0 ҳазор сомонӣ, пешбинӣ карда шудааст.

Дар лоиҳаи буҷети давлатӣ барои соли 2018 аз ҳисоби маблағҳои асосии муттамарказ ҷиҳати сохтмони бино ва иншоотҳои таъиноти тиббӣ 62,5 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки дар доираи он азнавсозии беморхонаи вилояти барои касалиҳои рӯҳӣ дар ноҳияи Роштқалъа, сохтмони беморхона барои 205 кат дар шаҳри Ҳисор, барқарорсозии Осоишгоҳи махсусгардонидашудаи барқарорнамоии саломатии беморон баъд аз табобати зиддисилӣ дар ноҳияи Мӯъминобод, сохтмони маркази саломатӣ барои 700 кат дар ноҳияи Данғара, азнавсозии беморхонаи бисёрсоҳавӣ дар ноҳияи Ёвон ва ғайраҳо ба нақша гирифта шудаанд.

Аз ҳаҷми умумии маблағҳои пешбинишуда, маблағҳои махсуси муассисаҳои тиббӣ 202,1 млн сомониро ташкил менамояд, ки воридоти он аз ҳисоби иҷрои Барномаи кафолатҳои давлатӣ оид ба таъмини аҳолии ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кӯмаки тиббию санитарӣ ва дар доираи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2008, №600 «Дар бораи Тартиби хизматрасонии тиббию санитарӣ ба шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассисаҳои системаи давлатии тандурустӣ» ба нақша гирифта шудааст.

Дар соҳаи тандурустӣ дар якҷоягӣ бо донорҳо лоиҳаҳои сармоягузорӣ ба маблағи 81,6 млн.сомонӣ амалӣ карда мешаванд.

Соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли

Ҳифзи иҷтимоии аҳоли ба принципҳои инсондустӣ, суроғавӣ будан ва таъмини ҳуқуқ ва озодии инсон асос ёфта, яке аз самтҳои муҳими сиёсати иҷтимоии давлат мебошад, ки маҷмӯи кафолатҳои иҷтимоӣ ва чорабиниҳо вобаста ба амалӣ намудани онҳоро дар бар мегирад ва ба таъминоти аҳоли бо сатҳ ва сифати зиндагии арзанда, инчунин таъмини сатҳи муайяни даромад ба аҳолие, ки бо сабабҳои гуногун наметавонанд мустақилона даромад ба даст оранд, аз ҷумла нафақахӯрон, бекорон, маъюбон, бепарасторон, пиронсолон, оилаҳои камбизоату серфарзанд, модарони яккаву танҳо равона гардидааст.

Дар бучети давлатӣ барои соли 2018 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ба маблағи 3357,9 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба бучети соли 2017 ба маблағи 108,6 млн сомонӣ ё 3,3 фоиз афзоиш ёфта, 15,7 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти бучети давлатӣ ва 5,0 Маҷмӯи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Бучети соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ дар соли 2018 аз рӯи афзалиятҳои соҳа, яъне беҳтар намудани фаъолияти марказҳои будубоши рӯзонаи барои хизматрасонии иҷтимоӣ барои пиронсолону маъюбон ва кӯдакони имконияташон маҳдуд, ислоҳот дар раванди дастгирии кумакҳои унвонии иҷтимоӣ, таҳкими заминаи моддию техниकी муассисаҳои ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва ислоҳот дар соҳаи нафақа таҳия гардида, ҷиҳати баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ ва таъмини пурраи уҳдадорихои давлат дар самти ҳифзи иҷтимоии аҳоли, пардохти музди меҳнат, нафақа, ҷубронпулиҳо ва дигар кумакпулиҳои иҷтимоӣ равона мегардад.

Дар ин робита, танҳо аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ ҷиҳати ниғаҳдорӣ ва фаъолияти муассисаҳои ҳифзи иҷтимоӣ барои кӯдакон, калонсолон, пиронсолон, маъюбон, санаторияю профилакторияҳо ва дигар муассисаҳои ёрирасон – 69,2 млн сомонӣ, дар амал татбиқ намудани қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи чорӣ намудани низоми таҷрибавии дастгирии унвонии иҷтимоӣ дар шахру ноҳияҳои таҷрибавӣ» барои расонидани кумакҳои унвонии иҷтимоӣ ба аҳолиҳои камбизоат дар ҷумҳурӣ – 86,6 млн сомонӣ ва иловапулӣ ба нафақаи иштирокчиёни Ҷанги Бузурги Ватании солҳои 1941-1945 –ум 1,0 млн сомонӣ, пешбинӣ карда шудааст.

Инчунин, бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 майи соли 2010, №232 ба кудакони маъюби то сини 16-солаи гирифтори бемории вирусӣ норасоии масунияти одам 3,6 млн сомонӣ кумакпулиҳо пешбинӣ карда шудааст.

Бо мақсади пешниҳоди хизматрасониҳои иҷтимоӣ барои пиронсолон ва кӯдакони маъюб барои марказҳои будубоши рӯзона -8,3 млн сомонӣ, бо мақсади пардохти ҷубронпулӣ ва кумакпулиҳо тибқи Қонуни Ҷумҳурии

Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи иҷтимоии шахрвандоне, ки бар асари фалокати неругоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд» – 9,9 млн сомонӣ ва чудо намудани қарзи имтиёзнok ва ёрии яқвақтаина ба хоҷагиҳое, ки аз ҷойҳои хавфнок ва хоҷагиҳое, ки ихтиёри кӯчонида мешаванд – 8,8 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Дар лоиҳаи бучети давлатӣ барои соли 2018 барои пардохти музди меҳнати кормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ 58,9 млн сомонӣ ва маблағчудокуниҳо барои эҳтиёҷоти иҷтимоӣ 10,3 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Бучети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа аз рӯи даромад ба маблағи 2730,8 млн сомонӣ, аз он ҷумла даромадҳо аз ҳисоби андози иҷтимоии муассисаҳои бучетӣ 983,8 млн сомонӣ ва аз ҳисоби муассисаҳои ғайрибучетӣ 1682,0 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст. Субвенсия аз ҳисоби бучети ҷумҳуриявӣ барои пардохти нафақаҳои иҷтимоӣ маблағи 65,0 млн. сомони ро ташкил медиҳад.

Хароҷоти бучети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа 2730,8 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки аз ин барои пардохти нафақаҳо 2488,6 млн сомонӣ, барои иҷрои Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли 16,8 млн сомонӣ, ташкили истироҳати тобистонаи кудакон ва наврасон, ки ба ҳиссаҷудокунии 1,4 фоиз дастраси надоранд 3,2 млн сомонӣ ва дигар намуди кӯмакпулиҳо ва нигоҳдории Агентии давлатии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа 222,2 млн сомонӣ равона мегардад.

Соҳаи фарҳанг ва варзиш

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади баланд бардоштани сатҳи фарҳангии мардум муассисаҳои фарҳангӣ аз ҷумла, китобхонаҳо, осорхонаҳо, театрҳо, ансамблҳо, маҷмааҳои давлатӣ, телевизионҳо, матбуоти даврӣ, нашриётҳо ва дигар муассисаҳое, ки гузаронидани чорабиниҳои умумиҷумҳуриявиро амалӣ мегардонад, фаъолият менамоянд.

Дар бучети давлатӣ барои соли 2018 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи фарҳанг ва варзиш ба маблағи 648,7 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки 1,0 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Дар ҳаҷми умумии маблағҳои пешинишуда, маблағҳои махсуси муассисаҳои соҳаи фарҳанг – 26,1 млн сомони ро ташкил медиҳад.

Бучети соҳаи фарҳанг ва варзиш дар соли оянда, пеш аз ҳама барои рушди муассисаҳои фарҳангӣ аз ҷумла, китобхонаҳо, осорхонаҳо, театрҳо, ансамблҳо, маҷмааҳои давлатӣ, телевизионҳо, матбуоти даврӣ, нашриётҳо ва дигар муассисаҳое, ки гузаронидани чорабиниҳои умумиҷумҳуриявиро амалӣ мегардонад, равона карда шудааст.

Соли ҷорӣ бо мақсади ба низом даровардани хароҷот соҳа тартиби нави маблағгузори кумаки молиявӣ таҳия ва тасдиқ гардид, ки дар он маблағгузорӣ аз бучет танҳо барои пардохти музди меҳнати кормандони муассисаҳои соҳаи

фарҳанг, пардохтҳо ба суғуртаи иҷтимоӣ ва хизматрасониҳои коммуналӣ пешбинӣ карда шудааст.

Маблағгузори муассисаҳои соҳаи фарҳанг дар соли 2018 чунин мебошад.

Номгӯи муассисаҳо	Шумораи муассисаҳо (адад)	Шумораи кормандон, (нафар)	Маблағҳои раёнагардида ба ин самт (млн. сомонӣ)	Афзоиш нисбати соли 2017 (%)
Китобхонаҳо	1420	3343	41,3	2,7
Осорхонаҳо ва намоишгоҳҳо	71	866	15,5	0,3
Телевизион ва радиошунавонӣ	20	1595,5	105,2	7,7
Матбуоти даврӣ ва нашриёт	101	521	21,7	1,2
Муассисаҳои дигар	1197	6275	465,0	-28,1
Ҷамағӣ:	2809	12600,5	468,7	-21,0

Дар баробари ин, дар доираи маблағҳои пешбинишудаи бучети соҳа барномаҳои соҳавӣ, ки бо қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидаанд, аз ҷумла барои татбиқи Барномаи давлатии рушди муассисаҳои соҳаи фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016 – 2020, Барномаи ҳифзи меъросии фарҳангии ғайримоддӣи халқи тоҷик барои солҳои 2013 – 2020, Барномаи рушди санъати театрӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013 – 2019, Барномаи рушди кинои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018 – 2022, Бойгонии давлатии таърихи навтарини Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи рушди кори бойгонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2009 – 2018 ва дигар барномаҳо дар ҳаҷми 4,9 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Соҳаи илм

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи илм дар соли 2018 ба маблағи 88,7 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли 2017 ба маблағи 8,1 млн сомонӣ ё 10,3 Ҷоиз афзоиш ёфта, 0,4 Ҷоизи ҳаҷми умумии хароҷоти бучети давлатӣ ва 0,13 Ҷоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Хароҷоти соҳаи илм дар соли оянда пеш аз ҳама барои баланд бардоштани сифати тадқиқотҳои илмӣ равона карда мешавад. Аз ҷумла:

– барои гузаронидани тадқиқотҳои фундаменталӣ – 64,6 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба соли 2017-ум 6,5 млн сомонӣ ё 11,2 Ҷоиз;

– барои гузаронидани тадқиқотҳои илмҳои соҳавӣ – 24,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба соли 2017-ум 1,6 млн сомонӣ ё 7,1 фоиз зиёд мебошад.

VI. Харочоти ҷамоати сиёсати берунӣ

Дар лоиҳаи буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2018 харочоти умумии ҷамоати сиёсати берунӣ 235,7 млн сомониро ташкил медиҳад, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2017 1,0 фоиз кам ба нақша гирифта шудааст.

VII. Харочоти мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ

Барои маблағгузориҳои соҳаи мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ дар буҷети давлатӣ барои соли 2018 1120,8 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки нисбат ба соли 2017-ум 405,0 млн сомонӣ кам гардида, 1,7 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилро ташкил медиҳад.

Ба ғайр аз он маблағҳои махсуси мақомоти давлатӣ дар соли 2018 – 161,3 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки аз нақшаи тасдиқшудаи соли 2017 – 3,0 млн сомонӣ ё ин, ки 1,9 фоиз зиёд мебошад.

IX. Дастгирии рушди соҳаҳои иқтисодӣ

Ноил гардидан ба истиклолияти энергетикӣ, раҳой аз бунбасти коммуникатсионӣ ва таъмини амнияти озуқаворӣ ҳадафҳои стратегии кишвар арзёбӣ гардида, зеро назорати доимии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд.

Харочоти соҳаҳои воқеии иқтисодӣ асосан аз ҳисоби маблағгузориҳои асосии давлатӣ ва ҷалби сармоягузориҳои беруна ташаккул ёфта, маблағи он 5471,6 млн сомонӣ, ки 82,1 фоизи харочоти умумии соҳаро ташкил медиҳад. Самаранокии он ба рушди воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ таъсири мусбати хурдро мерасонад.

Бинобар ин, дар буҷети давлатӣ барои соли 2018 аз ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ барои рушди соҳаҳои иқтисодии кишвар 6663,6 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 10,0 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Ҳаҷми умумии харочоти соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ, муҳити зист ва хоҷагии ҷангал – 851,7 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби сарчашмаҳои буҷетӣ – 478,6 млн сомонӣ, маблағҳои махсус – 60,1 млн сомонӣ ва Барномаи сармоягузориҳои давлатӣ – 313,0 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2017 ба маблағи 148,9 млн сомонӣ зиёд гардидааст.

Дар соҳаи мазкур харочоти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ вобаста ба нигоҳдорӣ ва таъмири фонди манзил, ободонии шаҳрҳо, марказҳои

ноҳияҳо ва шаҳракҳо, таъмир ва барқарорсозии иншооти обтаъминкунӣ ба маблағи умумии - 312,7 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат аз нақшаи соли 2017 ба маблағи 70,9 млн сомонӣ ё ин, ки 29,3 фоиз зиёд мебошад.

Соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ

Бо мақсади расидан ба истиклолияти энергетикӣ мамлакат барои соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ мамлакат – 3483,2 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ – 2075,2 млн сомонӣ, барномаҳои сармоягузориҳои давлатӣ – 1403,5 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус – 4,6 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Дар соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ амалӣ намудани 19 лоиҳаи муштараки сармоягузорию грантӣ ба маблағи умумии 1403,5 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба бучети тасдиқгардидаи соли 2017 ба маблағи 57,3 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Соҳаи кишоварзӣ, моҳидорӣ ва шикор

Баҳри ноил гардидан ба таъмини амнияти озуқаворӣ дар лоиҳаи бучети давлатӣ барои соли 2018 маблағи 676,1 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, аз ҷумла, аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ – 202,6 млн сомонӣ, лоиҳаҳои муштараки давлатии сармоягузорӣ – 454,0 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус – 19,5 млн сомонӣ, ки нисбат ба бучети соли 2017 ба маблағи 92,7 млн сомонӣ зиёд гардидааст. Асосан, афзоиши хароҷоти соҳа аз ҳисоби лоиҳаҳои муштараки сармоягузорӣ пешбинӣ шудааст.

Соҳаи саноат ва сохтмон

Дар бучети давлатӣ барои соли 2018 барои рушди соҳаҳои саноату сохтмон – маблағи 132,4 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Маблағгузориҳои асосии мутамаркази давлатӣ барои соҳаи саноат ва сохтмон 33,3 млн сомони ро ташкил медиҳад.

Соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия

Бо дарназардошти раҳиҳои кишвар аз бунбасти коммуникатсионӣ дар соли 2018 ҳаҷми умумии хароҷот барои соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия ба маблағи 1462,9 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои бучетӣ 649,6 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 27,8 млн сомонӣ, лоиҳаҳои муштараки сармоягузорӣ 785,5 млн пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба бучети соли 2017 ба маблағи 63,3 млн сомонӣ зиёд аст.

Х. Маблағгузориҳои асосӣ ва сиёсати сармоягузорӣ

Маблағҳои асосии мутамаркази давлатӣ дар доираи «Нишондиҳандаҳои макроиктисодӣ, даромадҳои буҷети давлатӣ ва ҳадди ниҳии хароҷоти он аз рӯи соҳаҳо барои солҳои 2018-2020» ва дигар барномаҳои соҳавию минтақавӣ муайян карда шудааст.

Ҳаҷми сармоягузориҳои асосии мутамарказ дар соли 2018 ба маблағи 3410,6 млн сомонӣ, аз ҷумла маблағҳои буҷети ҷумҳуриявӣ 2645,2 млн сомонӣ, буҷети маҳаллӣ 763,6 млн сомонӣ, маблағҳои Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 1,9 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Аз рӯи соҳаҳои буҷети давлатӣ барои сохтмони иншооти соҳаи энергетика 60,4 фоиз, соҳаҳои иҷтимоӣ 19,6 фоиз, нақлиёту коммуникатсия ва саноату сохтмон 8,9 фоиз аз ҳаҷми умумии хароҷоти асосии мутамарказ равона карда мешавад.

Сармоягузориҳои асосии мутамарказ барои сохтмони иншооти дорои аҳамияти муҳиму стратегии рушди иқтисодиёт ва иҷтимоиёт равона карда мешаванд.

Барои сохтмони иншооти Дирексияи сохтмони иншооти ҳукумати Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 415,0 млн сомонӣ равона карда мешавад.

Барои таъмин намудани саҳми Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар лоиҳаҳои муштараки инвеститсионӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ молиявӣ нишондиҳандаҳои хароҷотӣ дар асоси лоиҳаҳо, ки ба Барномаи сармоягузориҳои давлатӣ ворид шудаанд, таҳия гардидаанд. Дар соли оянда татбиқи 66 лоиҳаи муштараки инвеститсионӣ дар назар дошта шуда, барои ба имзо расонидани созишномаҳои 33 лоиҳаи нав бо ташкилотҳои байналмилалӣ молиявӣ гуфтушунидҳо идома доранд.

Маблағгузориҳои лоиҳаҳои муштараки инвеститсионӣ дар соли 2018 аз ҳисоби тамоми сарчашмаҳо ба андозаи 3394,0 млн. сомонӣ (бо дарназардошти ҳиссаи ҲҚТ барои лоиҳаҳои дар марҳилаи тайёрӣ қарордошта) пешбинӣ гардидааст. Аз ҷумла аз ҳисоби:

- қарз	1,765 млн. сомонӣ;
- грант	1,509 млн. сомонӣ;
- ҳиссаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	101 млн сомонӣ;

дигар сарчашмаҳои дохилӣ
пешбинӣ карда шудааст. 18,9 млн сомонӣ

Ҳиссаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ молиявӣ, ки дар марҳилаи тайёрӣ қарор доранд, ба маблағи 18,0 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2018 ҳиссаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар лоиҳаҳои муштараки инвеститсионӣ ба маблағи 101 млн сомонӣ (бо дарназардошти ҳиссаи ҲҚТ барои лоиҳаҳои дар марҳилаи тайёрӣ

қарордошта) пешбинӣ шуда, нисбат ба буҷети соли 2017 ба маблағи 0,2 млн сомонӣ кам мебошад ва асосан барои ислохот ва барқарорсозии иқтисодиёти миллӣ пешбинӣ шудаанд.

Қарзи давлатӣ дар доираи лоиҳаҳои муштаракӣ инвестиционӣ аз ҳисоби Ҷумҳурии Халқии Хитой дар соли 2018 ба маблағи 263,6 млн сомонӣ дар назар дошта шудааст.

XI. Хароҷоти хизматрасонии қарзи давлатӣ

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2018 хизматрасонии қарзи давлатӣ ба маблағи 2238,9 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқшудаи соли қорӣ 500,2 млн сомонӣ, ё ин ки 28,8 фоиз зиёд мебошад.

Хизматрасонии қарзи давлатӣ аз ҳисоби маблағҳои буҷети давлатӣ барои соли 2018 ба таври зайл пешбинӣ карда мешавад:

-хизматрасонии қарзи беруна	- 1854,3 млн сомонӣ;
-хизматрасонии қарзи дохилӣ	- 384,6 млн сомонӣ;

Дар соли 2018 дар доираи хизматрасонии қарзи беруна барои пардохти қарзи асосӣ 1105,1 млн сомонӣ ва барои фоизи қарз 695,2 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, дар маҷмӯъ нисбат ба соли 2017 ба маблағи 337,8 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Сабаби зиёд гардидани маблағи хизматрасонии қарзи беруна ғайр аз қарзҳои пардохтшаванда ин оғоз гардидани пардохти қарзи асосии боз як қарзи Бонки Исломии Рушд, як қарзи Фонди СДСН, як қарзи Фонди Саудии Рушд, як қарзи Ҷумҳурии Халқии Хитой, қарзи Олмон, инчунин пардохти фоизҳо аз рӯи хизматрасонии қоғазҳои қимматноки давлатӣ (Евробондҳо) ба маблағи 320,6 млн сомонӣ ва паст гардидани қурби асъори миллӣ нисбат ба доллари ИМА (1 доллари ИМА баробар ба 9,00 сомонӣ) мебошад.

Дар соли 2018 ҳаҷми маблағҳои бардошти захиравии қарзи беруна барои идоракунии хавфи фарқияти қурби асъор ва хавфи напардохтани қарзҳои бо кафолати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалбгардида ба маблағи 90,0 млн сомонӣ, аз ҷумла қарзи асосӣ – 54,0 млн сомонӣ ва фоизҳои қарз – 36,0 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Инчунин дар доираи хизматрасонии қарзи дохилӣ дар соли 2018 барои пардохти қарзи асосӣ 165,0 млн сомонӣ ва пардохти фоизи қарз 219,6 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки дар маҷмӯъ нисбат ба соли қорӣ 163,3 млн сомонӣ ё 73,8 фоиз зиёд мебошад.

Қайд кардан зарур аст, ки дар соли 2018 пардохти қарзи асосии векселҳои давлатии Вазорати молия барои соҳаи энергетика ба маблағи 106,0 млн сомонӣ ва векселҳои давлатӣ барои қарзи хоҷагиҳои пахтакор ба маблағи 59,0 млн сомонӣ аз ҳисоби бақияи маблағҳои озоди буҷети ҷумҳуриявӣ дар Бонки

миллии Тоҷикистон ба ҳолати 1 январи соли 2018, депозити буҷети ҷумҳуриявӣ дар Бонки миллии Тоҷикистон, Фонди стабилизатсионӣ оид ба рушди иқтисодиёт ва 40,0 млн сомонӣ барои хизматрасонии векселҳои давлатӣ чиҳати танзими 37 қарзи мушкилситони ҚСК «Агроинвестбанк» аз ҳисоби маблағҳое, ки ба суратҳисоб барои ҷамъоварии маблағҳои қарзҳои дорой мушкилоти ҚСК «Агроинвестбанк» дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон баргардонидани мешаванд, пардохт карда мешавад. Инчунин хизматрасонии векселҳои давлатии Вазорати молия барои сармоякунонии ҚСК «Агроинвестбанк» ва ҚСК «Тоҷиксодиротбанк» аз ҳисоби баргардонидани маблағҳо аз ҷониби банкҳои зикргардида ба Бонки миллии Тоҷикистон пардохт мегардад.

ХII. Буҷети ҷумҳуриявӣ

Дар соли 2018 ҳаҷми умумии даромади буҷети ҷумҳуриявӣ 9532,8 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромадҳои ҷорӣ – 9127,8 млн сомонӣ ва грантҳо барои дастгирии буҷет 405,0 млн сомонино ташкил дода, нисбат ба соли 2017 882,9 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дар сохтори даромадҳои ҷорӣ воридоти андозҳо 8183,5 млн сомонино ташкил медиҳад.

Ҳаҷми хароҷоти буҷети ҷумҳуриявӣ дар соли 2018 ба 9856,9 млн сомонӣ баробар гардида, нисбат ба соли 2017- ум 922,9 млн. сомонӣ ё 10,3 фоиз зиёд мебошад.

Дар соли 2018 касри буҷети ҷумҳуриявӣ 324,2 млн сомонино ташкил медиҳад.

ХIII. Буҷетҳои маҳаллӣ

Дар соли 2018 ҳаҷми умумии даромади буҷетҳои маҳаллӣ ба маблағи 6455,7 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки ин нисбат ба буҷети соли 2017 ба андозаи 8,2 фоиз ё ба маблағи 488,5 млн сомонӣ зиёд мебошад.

ХIV. Касри буҷет

Дар соли 2018 касри буҷети ҷорӣ нисбат ба Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ 0,5 фоиз ё 334,3 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст. Касри васеи буҷети давлатӣ бошад бо дарназардошти баргардонидани қарзи давлатӣ 1065,7 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби касри ҷорӣ 334,3 млн сомонӣ, пардохти қарзи асосии берунии берун аз тавозуни буҷет 566,4 млн сомонӣ ва пардохти қарзи асосии дохилӣ 165,0 млн сомонино ташкил дода, ба 1,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

ХV. Шарҳи мухтасари дурнамои нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ барои солҳои 2019-2020

Нишондиҳандаҳои даромад ва харочоти Бюжети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2019-2020 давоми мантиқии лоиҳаи бюжети соли 2018 буда, дар ин давра сиёсати бюжети давлатӣ пеш аз ҳама бо мақсади рушди иқтисодии ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сатҳу сифати некӯаҳволӣ, таъмини беҳатарии озукаворӣ, баланд бардоштани хизматрасониҳои иҷтимоии давлатӣ ва рушди соҳаҳои воқеии иқтисодӣ, аз ҷумла нақлиёт, энергетика, хоҷагии қишлоқ, ислоҳоти маблағгузори соҳаҳои маориф, тандурустӣ, мақомоти идораи давлатӣ ва ғайраҳо равона карда мешавад.

Дар соли 2019 ҳаҷми Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ бо афзоиши воқеии 7,3 фоиз 73,4 млрд.сомонӣ ва дар соли 2020 бо афзоиши воқеии 7,6 фоиз 82,7 млрд сомонӣ дар назар дошта шудааст, ки афзоиши миёнаи солони номиналии он 12,7 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин давра меъёри индекси дефлятор дар доираи афзоиши воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба инобат гирифта шуда, дар соли 2019 ба андозаи 102,3 фоиз ва соли 2020 бошад, ба андозаи 104,7 фоиз пешбинӣ гардидааст.

Дар давраи миёнамӯҳлат бо дарназардошти болоравии индекси нархҳои истеъмолӣ меъёри таваррум дар солҳои 2019-2020 мутаносибан ба 6,8 ва 6,8 фоиз пешбинӣ гардидааст. Қурби миёнаи солони пули миллӣ нисбат ба доллари амрикоӣ дар соли 2019 аз рӯи 9,40 сомонӣ ва соли 2020 бошад 10,0 сомонӣ ба 1 доллари амрикоӣ дар назар дошта шудааст.

Дар ин робита, дар соли 2019 ҳаҷми умумии даромади бюжети давлатӣ 23257,1 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромади ҷорӣ бо грантҳо 17352,3 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 1587,8 млн сомонӣ, қарз ва грант 4317,0 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 31,7 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Даромадҳои андозию ғайриандозии Бюжети давлатӣ бо дарназардошти грантҳо барои дастгирии бюжет дар соли 2019 аз ҳисоби сарчашмаҳои зерин пешбини гардидааст.

Воридоти андозҳо ва пардохтҳои ғайриандозии дохилӣ	11761,0 млн сомонӣ бо афзоиши 1156,0 млн сомонӣ, ё ин ки 69,7 фоизи даромадҳои ҷорӣ;
Воридоти пардохтҳои гумрукӣ	5121,3 млн сомонӣ бо афзоиши 318,6 млн сомонӣ, ё ин ки 30,3 фоизи даромадҳои ҷориро ташкил медиҳанд;
Грантҳо барои дастгирии бюжет	470,0 млн. сомонӣ ё ин ки 2,7 фоизи даромадҳои ҷориро ташкил медиҳад.

Инчунин дар соли 2020 ҳаҷми умумии даромади буҷети давлатӣ 26179,4 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромади ҷорӣ бо грантҳо 19368,2 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 1640,6 млн сомонӣ, қарз ва грант 5170,6 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 31,7 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Даромадҳои андозию ғайриандозии Буҷети давлатӣ бо дарназардошти грантҳо барои дастгирии буҷет дар соли 2020 аз ҳисоби сарчашмаҳои зерин пешбини гардидааст.

воридоти андозҳо ва пардохтҳои ғайриандозии дохилӣ	- 13780 млн сомонӣ бо афзоиши 2019,1 млн сомонӣ, ё ин ки 71,1 фоизи даромадҳои ҷорӣ бо дарназардошти грантҳо;
воридоти пардохтҳои гумрукӣ	- 5388,1 млн. сомонӣ бо афзоиши 266,8 млн. сомонӣ, ё ин ки 27,8 фоизи даромадҳои ҷорӣ бо дарназардошти грантҳо;
грантҳо барои дастгирии буҷет	- 200,0 млн сомонӣ ё ин ки 1,1 фоизи даромадҳои ҷорӣ бо дарназардошти грантҳо ташкил медиҳад;

XVI. Сиёсати хароҷоти Буҷети давлатӣ

Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ дар солҳои 2019 - 2020 низ нигоҳ дошта шуда, пеш аз ҳама ба мақсади рушди иқтисодиёти ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сифати неқӯаҳволӣ, таъмини бехатарии амнияти давлат ва бехатарии озӯқаворӣ, баланд бардоштани сифати таълим, бехтар гардонидани саломатии аҳоли, баланд бардоштани хизматрасонии иҷтимоии давлатӣ, рушди соҳаҳои воқеии иқтисодиёт, аз ҷумла нақлиёт, энергетика, хоҷагии қишлоқ, таъмини маблағгузори соҳаҳои маориф, тандурустӣ, мақомоти идоракунӣ ва бехатарии давлатӣ ва ғайраҳо равона карда мешавад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ дар соли 2019 ба маблағи 23624,1 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби хароҷоти ҷорӣ 17815,6 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 1491,6 млн сомонӣ, сармоягузориҳои давлатӣ 3562,8 млн сомонӣ, пешбинӣ карда шудааст, ки ба 32,2 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ дар соли 2020 бошад 26593,0 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби хароҷоти ҷорӣ 19879,2 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 1543,2 млн сомонӣ, сармоягузориҳои давлатӣ 3998,0 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 32,2 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

XVII. Харочоти соҳаҳои иҷтимоӣ

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ дар соли 2019-ум 10535,6 млн сомонӣ, ки он 44,5 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ё 14,4 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ва дар соли 2020-ум 11468,3 млн сомонӣ, ки он 43,1 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 13,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ бе дарназардошти барномаи сармоягузориҳои давлатӣ сол аз сол афзоиш ёфта, пешбинӣ мегардад, ки он дар соли 2019 ба 10312,0 млн сомонӣ ва соли 2020 бошад ба 11179,2 млн сомонӣ бояд расад, ки он мутаносибан ба 57,9 фоиз ва 56,2 фоизи хароҷоти ҷорӣ буҷети давлатӣ баробар мебошад.

Маблағгузориҳои соҳаҳои иҷтимоӣ бо дарназардошти хароҷоти соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ аз ҳисоби манбаъҳои буҷетӣ сол аз сол афзоиш ёфта, дар соли 2019 ба маблағи 11283,0 млн сомонӣ ва соли 2020 ба маблағи 12122,1 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки мутаносибан ба 47,8 фоиз ва 45,6 фоизи ҳаҷми хароҷоти буҷети давлатӣ баробар мебошад.

Хароҷоти соҳаи маориф

Хароҷоти соҳаи маориф дар соли 2019 ба маблағи 4165,5 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки 17,6 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 5,7 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад. Дар соли 2020 ба маблағи 4577,2 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, 17,2 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 5,5 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Хароҷоти соҳаи тандурустӣ

Хароҷоти соҳаи тандурустӣ дар соли 2019 ба маблағи 1680,3 млн сомонӣ, ё ин ки 7,1 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 2,3 фоизи маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ва дар соли 2020 ба маблағи 1816,3 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки 6,8 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 2,2 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Хароҷоти соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ

Хароҷоти соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ дар соли 2019 ба маблағи 3697,1 млн сомонӣ, ки он 15,6 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 5,0 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ва дар соли 2020 ба маблағи 4053,4 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки он 15,2 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 4,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Хароҷоти соҳаи фарҳанг ва варзиш

Хароҷоти соҳаи фарҳанг дар соли 2019 ба маблағи 992,8 млн сомонӣ, ки он 4,2 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 1,4 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ва дар соли 2020 ба маблағи 1021,4 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки он 3,8 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 1,2 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

XVIII. Дастгирии рушди соҳаҳои иқтисодӣ

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иқтисодӣ дар соли 2019-ум 7547,8 млн сомонӣ, ки он 31,9 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ё 10,3 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ва дар соли 2020-ум 8846,9 млн сомонӣ, ки он 33,3 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 10,7 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Дар соли 2019 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия ба маблағи 1491,1 млн сомонӣ ва дар соли 2020 ба маблағи 1790,7 млн сомонӣ ва хароҷот барои комплекси сӯзишворӣ ва энергетикӣ бошад дар соли 2019 ба маблағи 4335,8 млн сомонӣ ва дар соли 2020 ба маблағи 5475,5 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2019 дар маҷмӯъ хароҷоти комплекси агросаноатӣ 120,1 млн сомонӣ ва дар соли 2020 бошад, дар ҳаҷми 145,5 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Камшавии ҳадди ниҳоии хароҷоти соҳаҳо, ин пеш аз ҳама ба анҷом расидани муҳлати амалишавии лоиҳаҳои инвеститсионӣ аз ҳисоби қарзи Ҷумҳурии Халқии Хитой ва дигар лоиҳаҳои муштарак мебошад.

XIX. Хароҷоти сиёсати хориҷӣ ва идоракунии давлатӣ

Дар соли 2019 хароҷот барои сиёсати хориҷӣ ва идоракунии давлатӣ дар маҷмӯъ ба маблағи 1149,8 млн сомонӣ ва барои соли 2020 дар ҳаҷми 1245,5 млн сомонӣ дар назар дошта шудааст.

Аз ҷумла дар солҳои 2019-2020 хароҷоти ҷорӣ сиёсати хориҷӣ ва идоракунии давлатӣ мутаносибан 910,5 млн сомонӣ ва 973,3 млн сомонӣ, қарзҳо ва грантҳо мутаносибан 75,8 млн сомонӣ ва 105,0 млн сомонӣ ва маблағҳои махсуси ташкилотҳои буҷетӣ мутаносибан ба маблағи 163,4 млн сомонӣ ва 167,3 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

XX. Хароҷоти хизматрасонии қарзҳои давлатӣ

Дар соли 2019 барои хизматрасонии қарзи берунаи Ҷумҳурии Тоҷикистон 1902,8 млн сомонӣ, аз ҷумла пардохти қарзи асосӣ 1194,9 млн сомонӣ ва пардохти фоизи қарз 707,9 млн сомонӣ ва дар соли 2020 бошад ба ҳамин мақсад 2017,7 млн сомонӣ, аз ҷумла пардохти қарзи асосӣ 1283,7 млн сомонӣ ва пардохти фоизи қарз 734,0 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Барои хизматрасонии қарзи дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2019 ҳамагӣ 884,6 млн сомонӣ ва дар соли 2020 ба ҳамин мақсад 657,2 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

XXI. Бюджетҳои маҳаллӣ

Дар соли 2019 ҳаҷми умумии даромади бюджетҳои маҳаллӣ ба маблағи 6965,8 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки ин нисбат ба буҷети соли 2018 ба андозаи 7,9 фоиз ё ба маблағи 510,1 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Қисми хароҷоти бюджетҳои маҳаллӣ барои соли 2019 ба маблағи 5914,6 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки нисбат ба буҷети соли 2018 ба андозаи 2,1 фоиз ё ба маблағи 121,5 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дар соли 2020 ҳаҷми умумии даромади бюджетҳои маҳаллӣ ба маблағи 8225,7 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки ин нисбат ба буҷети соли 2019 ба андозаи 18,1 фоиз ё ба маблағи 1259,9 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Қисми хароҷоти бюджетҳои маҳаллӣ барои соли 2020 ба маблағи 6029,6 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки нисбат ба буҷети соли 2019 ба андозаи 1,9 фоиз ё ба маблағи 114,9 млн сомонӣ зиёд мебошад.

XXII. Қасри буҷет

Қасри буҷет дар соли 2019 ба андозаи 0,5 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба маблағи 367,0 млн сомонӣ ва дар соли 2020 бошад, ба андозаи 0,5 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба маблағи 413,6 млн сомонӣ муайян карда шудааст. Манбаъҳои пӯшонидани он аз ҳисоби хусусигардонии моликияти давлатӣ, дар бозори молиявӣ зиёд намудани фурӯши коғазҳои қимматнок, ҷалби маблағҳои грантии барномавӣ аз институтҳои байналмилалӣ молиявӣ ва иҷрои барзиёди даромади буҷети давлатӣ дар назар дошта шудааст.

Бояд қайд намуд, ки даромаду хароҷоти буҷети давлатӣ барои солҳои 2019-2020 нишондиҳандаҳои назоратӣ буда, дар доираи онҳо бояд мақомоти идоракунии давлатӣ, барномаҳои амалкунандаи соҳавӣ ва барномаҳои нави пешниҳодшударо тарҳрезӣ намоянд.

Дар баробари ин мувофиқи тағйирёбии нишондиҳандаҳои макроиктисодӣ ва рушди соҳаҳои иқтисодиёт, тибқи талаботҳои моддаи 36 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатӣ», нишондиҳандаҳои даромад ва хароҷоти он бори дигар аниқ карда мешаванд.